Llwybr Datblygu'r Gymraeg

2020-21

Tiwtor :

Bethan Griffiths

bethan.griffiths@pcydds.ac.uk

Darlith 10

Dydd Iau 19eg o Dachwedd 2020

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Rhagoriaith
Canolfan Gwasanaethau Cymraeg

Nod y ddarlith:

Canolbwyntio ar ddatblygu cywirdeb ar lafar.

- Cyflwyniad Llafar y Dystysgrif Sgiliau Iaith
- Cwestiynu'n effeithiol a rhoi gorchmynion yn gywir yn y dosbarth.
- Sut i ddatblygu sgiliau llafaredd y dysgwyr?

Fframwaith Cymhwyseddau Iaith Gymraeg

C1 - HYFEDREDD		
GWRANDO	Gallu deall ac ymateb i bopeth sy'n cael ei glywed gan gynnwys gwahanol acenion, tafodieithoedd a chyflymder y siaradwr	• Rhyngweithio'n estynedig, yn hyderus ac yn naturiol gyda dysgwyr gan arddangos dealltwriaeth gadarn wrth gymhwyso ac adnabod cyfleoedd i gefnogi a datblygu agweddau ar lafaredd (siarad a gwrando) ar y lefel gywir yn drawsgwricwlaidd. • Gwrando ar ystod o wybodaeth a syniadau o wahanol safbwyntiau, ac ymateb i adwaith y gwrandawyr ac addasu eu hiaith yn ôl y cyd-destun a'r diben.
LLAFAR	Gallu siarad yn estynedig am faterion cymhleth, cyflwyno dadleuon gan ddefnyddio'r cywair priodol. Rhyngweithio ac arwain trafodaethau a sesiynau addysgu estynedig yn gywir gan amlaf. Yn gallu hunangywiro lle bo angen.	• Defnyddio cyfoeth o adnoddau iaith Gymraeg yn naturiol, hyderus a chywir gan fwyaf ar draws y cwricwlwm, gyda'r gallu i ehangu trafodaeth, arddangos gwybodaeth o gywair, cyfleu safbwynt, disgrifio'n fedrus, cymharu, defnyddio geirfa eang gydag ystod o briod-ddulliau • Cyflwyno pynciau a syniadau'n eglur gan ddefnyddio iaith ffurfiol ac amrywio'r hyn y maent yn ei ddweud a sut maent yn ei ddweud er mwyn ennyn diddordeb y gwrandawyr, e.e. mynegiant, tôn y llais. • Defnyddio ystod o dreigladau (treigladau meddal, trwynol a llaes) yn gywir, ynghyd â defnydd cywir o dermau cenedl enwau ac arddodiaid gyda'r gallu i hunangywiro a chywiro eraill ar lafar yn ôl yr angen.
DARLLEN	Gallu crynhoi gwybodaeth o wahanol ffynonellau llafar ac ysgrifenedig, ail-greu dadleuon a disgrifiadau mewn cyflwyniad cydlynus. Gallu darllen straeon i ddysgwyr o bob oedran yn hyderus ac ystyrlon.	• Darllen ar goedd yn naturiol ac eglur, dadansoddi testunau a'u his-destunau gan ymateb a chyfleu syniadau'n glir ac mewn ffordd briodol. • Defnyddio unrhyw nodiadau'n effeithiol iawn er mwyn llywio'r wers.
YSGRIFENNU	Gallu ysgrifennu'n estynedig ac yn safonol am faterion cymhleth. Ysgrifennu mewn ystod o ffurfiau. Yn gallu hunangywiro lle bo angen gan ddangos defnydd cywir o arfau iaith cyfrifiadurol.	• Ysgrifennu darnau estynedig sy'n cynnwys tystiolaeth a gwybodaeth fanwl, ynghyd â darnau byrrach sy'n crynhoi, gan addasu'r arddull a'r ffurf yn hyderus ar gyfer y darllenydd neu'r gynulleidfa. • Ysgrifennu'n fedrus a chywir tra'n arddangos gwybodaeth dda iawn o reolau gramadeg, atalnodi gan ddefnyddio strategaethau a chymorth arfau iaith cyfrifiadurol i wirio gwaith personol ac eraill.

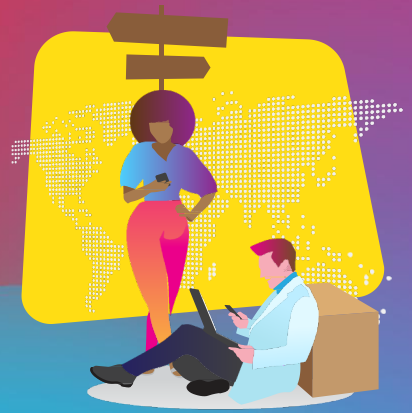
Coleg Cymraeg Cenedlaethol

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Rhagoriaith
CANOLFAN GWASANAETHAU CYMRAEG

Tystysgrif Sgiliau Iaith

2020 – 2021

Yr Asesu

Y Cyflwyniad Llafar
50%
wythnos 15fed o Chwefror 2021
(dyddiad i'w gadarnhau)

Asesiad Ysgrifenedig
50%

5ed o Fai 2021

Y Cyflwyniad Llafar

1. Y CYFLWYNIAD LLAFAR

Bydd disgwyl i ymgeiswyr gwblhau eu cyflwyniadau llafar rhwng mis Rhagfyr a mis Mawrth. Rhaid i bob ymgeisydd wneud cyflwyniad llafar a fydd yn para 7-8 munud yn ymwneud ag unrhyw agwedd ar ei faes/ei maes astudiaeth. Dylai'r cyflwyniad fod yn addas i gynulleidfa o bobl nad ydynt yn arbenigwyr yn y maes hwnnw; hynny yw, dylid sicrhau bod y cyflwyniad yn ddealladwy i rywun sy'n anghyfarwydd â'r pwnc dan sylw.

Ar ddiwedd y cyflwyniad, bydd 7-8 munud i'r ymgeisydd ymateb i gwestiynau gan yr arholwr. Bydd y cwestiynau'n ymwneud ag unrhyw bwyntiau diddorol a gododd yn ystod y cyflwyniad.

Meini Prawf – Cyflwyniad Llafar

Dull cyflwyno	20
Ystod cystrawennau a geirfa	20
Cynnwys a threfn y cyflwyniad	20
Ymateb i gwestiynau	20
Cywirdeb	10
Deunydd gweledol	10
Cyfanswm:	100

Adnoddau ar wefan y Coleg Cymraeg Cenedlaethol

Cymorth Defnyddiol

https://sway.office.com/PDHDkjjntB12CtUF?loc=swsp

Dewiswch destun addas.

Dewiswch destun sydd o ddiddordeb i chi. Bydd paratoi ac ymchwilio'n fwy pleserus os oes diddordeb gennych yn y pwnc. Peidiwch â dewis testun nad ydych yn ei ddeall yn iawn neu destun nad ydych chi'n gwybod digon amdano.

Cofiwch y bydd yr arholwr yn eich holi ar ddiwedd y cyflwyniad. Gwnewch yn siwr fod digon o wybodaeth gennych i ateb y cwestiynau hyn yn llawn. Bydd testun addas yn rhoi cyfle i chi:

- ymchwilio i bwnc
- dweud rhywbeth diddorol a fydd yn cadw sylw'r gynulleidfa
- paratoi delweddau deniadol a diddorol, e.e. pwerbwynt, eitem ar fwrdd gwyn a fydd yn help i'r gynulleidfa ddeall a chofio'ch pwyntiau.

CYNGOR YMARFEROL

- Dewis lleoliad addas: goleuo da, cefndir yn daclus, ymgeisydd yn y canol
- Edrych ar y sgrin, amrywio'r llais
- Ymarfer o flaen llaw gyda ffrind neu aelod o'r teulu.
- Rhoi rhybudd i eraill sy'n y tŷ eich bod chi'n cyflwyno.

Coleg Cymraeg Cenedlaethol

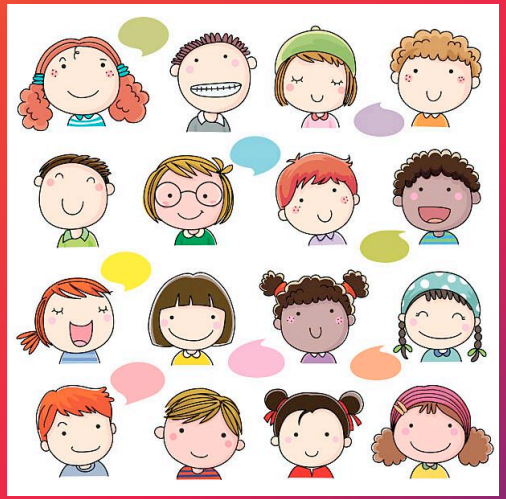
Gwyliwch fideo Cyngor Call

https://sway.office.com/PDHDkjjntB12CtUF?loc=swsp

Cyn dechrau cofiwch ddweud eich
Enw llawn
Dyddiad Geni
Rhif Aelodaeth Y Coleg Cymraeg Cenedlaethol

Sgiliau llafar yn y dosbarth

yr athro

y dysgwyr

Fframwaith Cymhwyseddau Iaith Gymraeg

C1 - HYFEDREDD		
GWRANDO	Gallu deall ac ymateb i bopeth sy'n cael ei glywed gan gynnwys gwahanol acenion, tafodieithoedd a chyflymder y siaradwr	• Rhyngweithio'n estynedig, yn hyderus ac yn naturiol gyda dysgwyr gan arddangos dealltwriaeth gadarn wrth gymhwyso ac adnabod cyfleoedd i gefnogi a datblygu agweddau ar lafaredd (siarad a gwrando) ar y lefel gywir yn drawsgwricwlaidd. • Gwrando ar ystod o wybodaeth a syniadau o wahanol safbwyntiau, ac ymateb i adwaith y gwrandawyr ac addasu eu hiaith yn ôl y cyd-destun a'r diben.
LLAFAR	Gallu siarad yn estynedig am faterion cymhleth, cyflwyno dadleuon gan ddefnyddio'r cywair priodol. Rhyngweithio ac arwain trafodaethau a sesiynau addysgu estynedig yn gywir gan amlaf. Yn gallu hunangywiro lle bo angen.	• Defnyddio cyfoeth o adnoddau iaith Gymraeg yn naturiol, hyderus a chywir gan fwyaf ar draws y cwricwlwm, gyda'r gallu i ehangu trafodaeth, arddangos gwybodaeth o gywair, cyfleu safbwynt, disgrifio'n fedrus, cymharu, defnyddio geirfa eang gydag ystod o briod-ddulliau • Cyflwyno pynciau a syniadau'n eglur gan ddefnyddio iaith ffurfiol ac amrywio'r hyn y maent yn ei ddweud a sut maent yn ei ddweud er mwyn ennyn diddordeb y gwrandawyr, e.e. mynegiant, tôn y llais. • Defnyddio ystod o dreigladau (treigladau meddal, trwynol a llaes) yn gywir, ynghyd â defnydd cywir o dermau cenedl enwau ac arddodiaid gyda'r gallu i hunangywiro a chywiro eraill ar lafar yn ôl yr angen.
DARLLEN	Gallu crynhoi gwybodaeth o wahanol ffynonellau llafar ac ysgrifenedig, ail-greu dadleuon a disgrifiadau mewn cyflwyniad cydlynus. Gallu darllen straeon i ddysgwyr o bob oedran yn hyderus ac ystyrlon.	• Darllen ar goedd yn naturiol ac eglur, dadansoddi testunau a'u his-destunau gan ymateb a chyfleu syniadau'n glir ac mewn ffordd briodol. • Defnyddio unrhyw nodiadau'n effeithiol iawn er mwyn llywio'r wers.
YSGRIFENNU	Gallu ysgrifennu'n estynedig ac yn safonol am faterion cymhleth. Ysgrifennu mewn ystod o ffurfiau. Yn gallu hunangywiro lle bo angen gan ddangos defnydd cywir o arfau iaith cyfrifiadurol.	• Ysgrifennu darnau estynedig sy'n cynnwys tystiolaeth a gwybodaeth fanwl, ynghyd â darnau byrrach sy'n crynhoi, gan addasu'r arddull a'r ffurf yn hyderus ar gyfer y darllenydd neu'r gynulleidfa. • Ysgrifennu'n fedrus a chywir tra'n arddangos gwybodaeth dda iawn o reolau gramadeg, atalnodi gan ddefnyddio strategaethau a chymorth arfau iaith cyfrifiadurol i wirio gwaith personol ac eraill.

Addysgu a Dysgu

Defnyddio amrediad o strategaethau addysgu a dysgu, wrth gynllunio ac addysgu, er mwyn datblygu sgiliau llafaredd, darllen ac ysgrifennu y dysgwyr ar y lefel briodol.

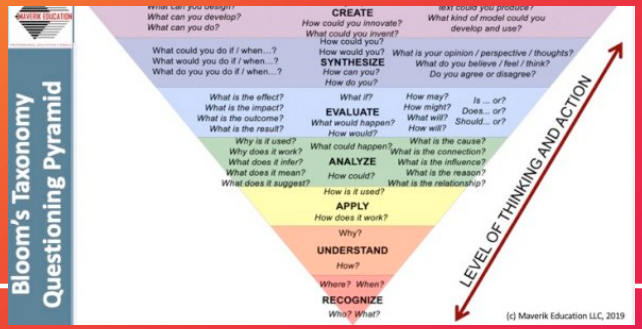
AD1	Mae gen i ymwybyddiaeth gyfyngedig o strategaethau addysgu a dysgu iaith.	• Defnydd cyfyngedig o rai arddulliau addysgu a dysgu wrth gynllunio • Tystiolaeth gyfyngedig o gymhwyso ac adnabod cyfleoedd i gefnogi a datblygu sgiliau llythrennedd y dysgwr • Defnydd cyfyngedig o strategaethau asesu ar gyfer dysgu • Gallu cyfyngedig i gyfleu disgwyliadau, gan gynllunio tasgau realistig, pwrpasol a gwahaniaethol • Diffyg gallu i ymateb i gamsyniadau'r dysgwyr.
AD2	Mae gen i ddealltwriaeth o strategaethau addysgu a dysgu iaith. Rwy'n dechrau cymhwyso strategaethau addysgu a dysgu iaith.	• Defnydd **boddhaol** o rai arddulliau addysgu a dysgu wrth gynllunio • Tystiolaeth **foddhaol** o gymhwyso ac adnabod cyfleoedd i gefnogi a datblygu sgiliau llythrennedd y dysgwr • Defnydd **boddhaol** o strategaethau asesu ar gyfer dysgu • Gallu **boddhaol** i gyfleu disgwyliadau, gan gynllunio tasgau realistig, pwrpasol a gwahaniaethol • **Yn anfoddhaol** wrth ymateb i gamsyniadau'r dysgwyr.
AD3	Mae gen i ddealltwriaeth gadarn o strategaethau addysgu a dysgu iaith. Rwy'n gallu cymhwyso rhai strategaethau yn effeithiol.	• Defnydd **effeithiol** o rai arddulliau addysgu a dysgu wrth gynllunio • Tystiolaeth **dda** o gymhwyso ac adnabod cyfleoedd i gefnogi a datblygu sgiliau llythrennedd y dysgwr • Defnydd **da** o strategaethau asesu ar gyfer dysgu • Gallu **da** i gyfleu disgwyliadau, gan gynllunio tasgau realistig, pwrpasol a gwahaniaethol • Gallu ymateb yn **foddhaol** i gamsyniadau'r dysgwyr.
AD4	Rwy'n gallu defnyddio amrediad o strategaethau addysgu a dysgu yn effeithiol. Yn ymchwilio a chymhwyso'r datblygiadau diweddaraf ym maes caffael iaith.	• Defnydd **effeithiol** o amrediad o arddulliau addysgu a dysgu wrth gynllunio • Tystiolaeth **gadarn** o gymhwyso ac adnabod cyfleoedd i gefnogi a datblygu sgiliau llythrennedd y dysgwr • Defnydd **da iawn** o strategaethau asesu ar gyfer dysgu • Gallu **da iawn** i gyfleu disgwyliadau, gan gynllunio tasgau realistig, pwrpasol a gwahaniaethol • Gallu ymateb yn **dda iawn** i gamsyniadau'r dysgwyr.
AD5	Rwy'n gallu defnyddio amrediad o strategaethau addysgu a dysgu blaengar yn hyderus a hyfedr. Yn gallu arwain a chefnogi ymarferwyr eraill yn y maes.	• Defnydd **cyson ac effeithiol** o amrediad o arddulliau addysgu a dysgu wrth gynllunio • Tystiolaeth **hynod o gadarn** o gymhwyso ac adnabod cyfleoedd i gefnogi a datblygu sgiliau llythrennedd y dysgwr • Defnydd **effeithiol iawn** o strategaethau asesu ar gyfer dysgu • Gallu **rhagorol** i gyfleu disgwyliadau, gan gynllunio tasgau realistig, pwrpasol a gwahaniaethol • Gallu ymateb yn **rhagorol** i gamsyniadau'r dysgwyr.

Cwestiynu effeithiol

Sut mae cwestiynu yn effeithiol yn y dosbarth ?

Pyramid cwestiynu
Bloom's Taxonomy

Gallwch ddefnyddio Bloom's Taxonomy i bennu pa fath o gwestiwn i'w ddatblygu, yn ogystal â sut i'w eirio. Yn y system ddosbarthu hon, mae'r lefel lleiaf cymhleth, adalw gwybodaeth, yn preswylio ar waelod y pyramid fel sylfaen gwybodaeth. Ar y brig, mae gwerthusiad, synthesis, a dadansoddiad angen y meddwl mwyaf cymhleth a haniaethol. Mae trafodaethau, ynghyd ag aseiniadau creadigol a gwaith grŵp, ar gyfer meddwl uwch.

Defnyddio Cwestiynau

Mae dau brif fath o gwestiwn …

cwestiwn caeëdig

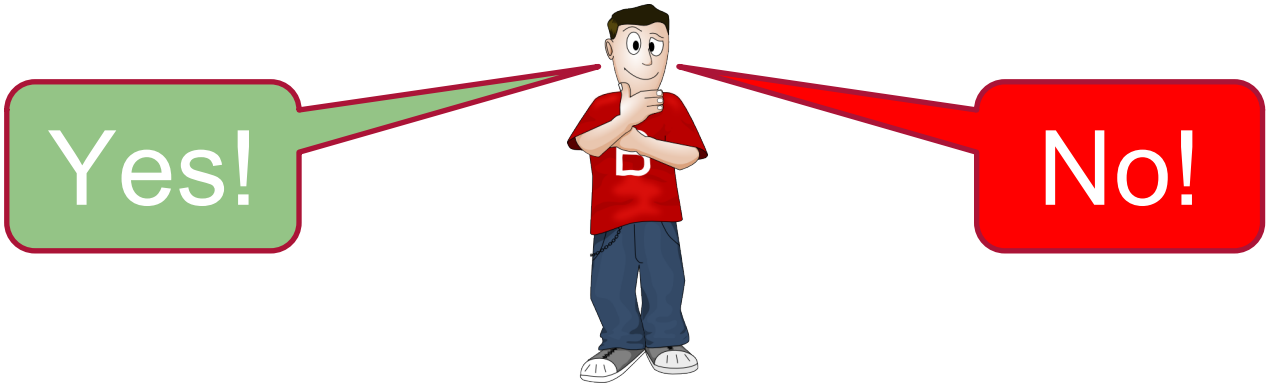
dim ond ateb cadarnhaol neu negyddol sy'n bosib

cwestiwn agored

amrywiaeth o atebion posib

Cwestiynau ac Atebion

Yn Saesneg, mae'n hawdd ateb cwestiwn.

Ond yn Gymraeg, mae **sawl ffordd wahanol** o ateb cwestiynau!

Cwestiynau Caeëdig …

Er mai dim ond ateb cadarnhaol neu negyddol sy'n bosib i gwestiwn caeëdig, mae sawl ffordd o ateb yn gadarnhaol neu'n negyddol yn Gymraeg ….

Pa un ddylwn i ei ddefnyddio?

Bydd cliw yn y cwestiwn fel arfer!

Oes car gennyt ti? Oes / Nac oes

Ydy e'n mynd heno? Ydy / Nac Ydy

Oeddet ti'n disgwyl ennill? Oeddwn / Nac oeddwn

Fyddi di'n gorffen am 3? Byddaf / Na fyddaf

Est ti i'r llyfrgell ddoe? Do / Naddo

I'r llyfrgell est ti ddoe? Ie / Nage

Ffurfio cwestiwn caeëdig – oes neu ydy?

Oes > ffurfiau amhendant

Is there a…? Are there any…?

Oes llyfr ar y bwrdd? Oes pensiliau yn y bocs?

Ydy (ydy'r) > ffurfiau pendant

Is (the)…? Are (the) …?

Ydy John yn absennol? Ydy'r llyfr ar y bwrdd?

ATEBION – **Oes / Nac oes** neu **Ydy / Nac ydy**

SAWL

FAINT

Beth ydy'r rheol??

Defnyddio gydag enw unigol yn unig.

Sawl disgybl sydd yn y dosbarth?
Sawl cwestiwn sydd yn y prawf?

Sawl llyfrau sydd yn y pentwr? X

Defnyddio gydag enwau lluosog ar ôl yr arddodiad “o”.

Faint o **b**ysgod sydd yn y môr?
Faint o **b**obl sy’n byw yn Abertawe?

Faint o **g**adair sy’n y dosbarth? X

Cwestiynau Agored

Bydd cwestiynau agored yn caniatáu amrywiaeth o atebion. Byddan nhw'n cychwyn gyda'r geiriau gofynnol hyn …

ti / chi

Cofiwch ofyn cwestiwn lluosog i grwp o blant a chwestiwn unigol i unigolion.

Fwynheu**och chi**, bawb?

Fwynheu**aist ti**, Sara?

Sylwch ar y Treigladau !

Gwyliwch y treigladau …

RHAGENW GOFYNNOL	TREIGLAD	ENGHRAIFFT
SUT+ BERF	DIM	SUT **t**aloch chi am y llyfrau?
SUT + ENW	MEDDAL	SUT **g**ar ydy o?
PRYD + BERF	DIM	PRYD **b**yddwch yn mynd?
BLE + BERF	DIM	BLE **b**uoch chi?
BETH + BERF	MEDDAL	BETH **dd**ywedodd y rhiant?
PWY + BERF	MEDDAL	PWY **f**ydd yno?
PA + ENW	MEDDAL	PA **dd**isgyblion?
PA + ENW+ BERF	MEDDAL	PA **l**yfrau ddarllenaist ti?
P'UN + BERF	MEDDAL	P'UN **b**rynoch chi?
FAINT + BERF	MEDDAL	FAINT **d**alon nhw?
PRYD + BERF	DIM	PRYD **c**yrhaeddon nhw?
PAM	DIM	PAM dest ti i'r ysgol?

Cwestiynau yn y gorffennol

Os ydy cwestiwn yn defnyddio ffurf gorffennol y ferf, yna **'do'** a **'naddo'** fydd yr atebion.

Er enghraifft:

Wnest ti dy waith cartref neithiwr? Do. / Naddo.

Orffennodd Siân ei chinio? Do. / Naddo.

Ddarllenodd e nofel neithiwr? Do. / Naddo.

- Os ydych am fod yn fwy ffurfiol, rhaid defnyddio'r geiryn gofynnol 'a'

- A ddarllenodd e'r llyfr?
- A welodd e'r rhaglen?
- A dderbyniodd hi'r sefyllfa?
- Do/Naddo

- Mae'r treiglad yn aros!

Cwestiynu

Rhaid i ni dreiglo **berfau sydd ar ddechrau** cwestiwn.

Bydd P, T, C, B, D, G, Ll, M, Rh yn treiglo'n feddal.

Er enghraifft:

Bwytodd e'r bwyd? > Fwytodd e'r bwyd? / A fwytodd e'r bwyd?

Gweli di'r ferch? > **W**eli di'r ferch? / A weli di'r ferch?

Cwestiynau pwysleisiol

Os ydy cwestiwn yn cael ei ofyn mewn ffordd bwysleisiol, hynny yw, trwy roi'r pwyslais ar ddechrau'r cwestiwn, yna 'ie' a 'nage' fydd yr atebion.

Er enghraifft:

Mared oedd yn fuddugol? Ie / Nage.

I Gaerdydd est ti i siopa? Ie / Nage.

Frozen oedd hoff ffilm y plant? Ie / Nage.

Arddodiaid

Rydw i'n mynd i'r gegin.	Ble?
Ces i'r **afal** o'r *siop*.	Ble?
Mae'r llyfr ar y *silff gwyn*.	Pa?
Rydw i'n dod o *Lanelli*.	Ble?
Rydw i'n edrych ar y teledu.	Beth?
Rhoiais i'r daflen i Sera.	Pwy?

I ble rwyt ti'n mynd?	Rydw i'n mynd i'r gegin.
O ble cest ti'r afal?	Ces i'r ***afal*** o'r siop.
Ar ba silff mae'r llyfr?	Mae'r llyfr ar y *silff gwyn*.
O ble dych chi'n dod?	Rydw i'n dod o *Lanelli*.
Ar beth rwyt ti'n edrych?	Rydw i'n edrych ar y teledu.
I bwy roiaist ti'r daflen?	Rhoiais i'r daflen i Rhodri.

Ymateb llafar estynedig

Mae **‘Pam ..?’** yn annog patrymau megis:
‘….. am ei fod …..’
‘….. oherwydd …..’
‘….. achos …..’

Yn yr un modd mae **Sut?** yn gwestiwn defnyddiol ar gyfer atebion estynedig.

Tasg

Ydych Chi'n Cofio?

Mae deg gwall yn y sgwrs sy'n dilyn.

Lowri Wyt ti eisiau mynd i'r disgo yn y dref nos yfory?

Jayne Ie, syniad da.

Lowri Pa dillad wyt ti'n gwisgo?

Jayne Dw i ddim wedi penderfynu eto. Pwy sy'r band fydd yn y disgo?

Lowri Yr Adar Glas. Mae'r bechgyn yn fy nosbarth i.

Jayne Dw i ddim wedi clywed amdanyn nhw. Sawl bechgyn sy yn y band?

Lowri Pedwar. Tri offerynnwr ac un canwr, rwy'n meddwl.

Jayne Wyt ti wedi gweld y grŵp o'r blaen?

Lowri Ydy. Roedden nhw yn nisgo'r Coleg y mis diwetha.

Jayne Pwy caneuon chwaraeon nhw?

Lowri Dw i ddim yn cofio – doeddwn i ddim wedi eu clywed o'r blaen.

Jayne Pwy talodd am y tocyn i ti fynd i ddisgo'r Coleg?

Lowri Mam. Ces i'r tocyn fel anrheg pen-blwydd. Pryd ydy dy ben-blwydd di?

Jayne Mis Awst.

Lowri Beth ddyddiad?

Jayne Awst tri deg un.

Lowri Diwrnod olaf y mis?

Jayne Ydy.

Allan o 'Seren Iaith'

Gorchmynion

Beth ydy gorchmynion?

Pryd byddwn ni'n eu defnyddio nhw?

Beth sy'n rhaid i ni gofio?

Gorchmynion cadarnhaol

Rydyn ni'n defnyddio'r gorchmynion unigol i siarad ag un plentyn a'r rhai lluosog pan rydyn ni'n siarad â grŵp.

Mae'r unigol yn cael ei ffurfio drwy roi **-a** ar ddiwedd bonyn y ferf,

e.e. *Rheda!* *Cerdda!*

Fel arfer, mae'r lluosog yn cael ei ffurfio drwy roi **-wch** ar ddiwedd bonyn y ferf, e.e. *Rhedwch!* *Sgipiwch!*

Gorchmynion

Rheda'n gyflym.	Rhedwch yn gyflym.
Gwranda'n ofalus.	Gwrandewch yn ofalus.
Gwisga dy got.	Gwisgwch eich cotiau.
Sa'n llonydd. / Sefa'n llonydd.	Sefwch yn llonydd.

Rhaid cofio treiglo'n feddal yn syth ar ôl ffurf orchmynnol.

- Darllena lyfr!
- Siaradwch Gymraeg!
- Cofiwch wneud hyn!

Mynd, dod a gwneud

Dere i weithio ar y cyfrifiadur.	Dewch i weithio ar y cyfrifiadur.
Cer allan i'r iard/buarth.	Ewch allan i'r iard/buarth.
Cer i nôl dy fag.	Ewch i nôl eich bagiau.
Gwna res.	Gwnewch res.

PAID!

Gorchmynion negyddol

Mae'r gorchymyn unigol yn cael ei ffurfio drwy roi **Paid â** o flaen y ferf ac mae'r lluosog yn cael ei ffurfio drwy roi **Peidiwch â** o flaen y ferf. Mae hyn yn achosi treiglad llaes, e.e.

Paid â cherdded! **Peidiwch â ph**oeni!

Dydyn ni ddim yn defnyddio'r treiglad hwn bob tro ar lafar.

Os oes llafariad yn dilyn 'â', byddwn yn defnyddio 'ag' yn lle. e.e

Paid ag agor y ffenest!

Peidiwch ag anghofio eich llyfrau!

PAID/ PEIDIWCH

Paid â chweryla.	Peidiwch â chweryla.
Paid â bod yn ddigywilydd.	Peidiwch â bod yn ddigywilydd.
Paid â cherdded yn y mwd.	Peidiwch â cherdded yn y mwd.
Paid â meiddio.	Peidiwch â meiddio.

Rhaid

- Rhaid i fi fynd
- Rhaid i ti wrando
- Rhaid iddo fe ddysgu
- Rhaid iddi hi gysgu
- Rhaid i ni fwyta
- Rhaid i chi ddarllen
- Rhaid iddyn nhw fwynhau
- *Rhaid i Nia a Huw gofio

i fi

i ti

iddo fe

iddi hi

i ni

i chi

iddyn nhw

i Tom

Cywirwch y gwallau

Cerddwch yn dawel Rhian.	Rhaid iddych chi wrando, blant.	Peidiwch â agor y ffenest yn y dosbarth.	Paid â taflu sbwriel Wil!
Ysgrifennwch dy enw ar y llyfr.	Sefyll yn dawel tu ôl cadeiriau.	Dewch i mewn Rhys.	Eisteddwch a bwyta yn dawel.

Llafaredd yn dosbarth – Cam cynnydd 1

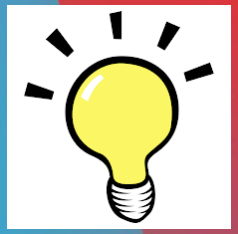
LLythrennedd – Llafaredd ar draws y cwricwlwm		Cam cynnydd 1	
Elfennau	**Agweddau**	**Mae dysgwyr yn gallu:**	**Mae dysgwyr yn gallu:**
Datblygu a chyfleu gwybodaeth a syniadau	**Siarad**	• mynegi mwynhad neu ddiddordeb • trafod llun, modelau a gweithrediadau mewn termau syml • ail-adrodd digwyddiad neu brofiad mewn termau syml • siarad yn ddigon clir i gael eu deall gan oedolion a chyfoedion • dynwared bywyd go iawn a phrofiadau dychmygol o fewn gweithgaredd chwarae rôl • dangos ymwybyddiaeth bod rhai synau yn newid ar ddechrau geiriau trwy hwiangerddi a chaneuon	• mynegi beth yw eu hoff bethau a'u cas bethau • siarad am bethau o'u profiad a rhannu gwybodaeth • defnyddio geiriau, cymalau a brawddegau syml • siarad yn glywadwy • cyfrannu i weithgareddau chwarae rôl gan ddefnyddio iaith berthnasol • dangos ymwybyddiaeth bod rhai synau yn newid ar ddechrau geiriau, *e.e. dau gi, y gath*
	Gwrando	• gwrando ac ymateb â sylw a chanolbwyntio cynyddol • gwrando ac ymuno â chaneuon, rhigymau a storïau • ailadrodd stori neu wybodaeth y maent wedi'i glywed mewn termau syml • gofyn cwestiwn priodol am rywbeth sydd wedi'i ddweud	• dangos eu bod wedi gwrando ar eraill, *e.e. wrth dynnu llun* • ymuno wrth adrodd/canu rhigymau, caneuon a storïau, eu hailadrodd neu eu dysgu ar y cof, gyda pheth cymorth • gofyn cwestiynau am rywbeth a ddywedwyd
	Cydweithio a thrafod	• cymryd rhan mewn trafodaeth gyda phlant a/neu oedolion • cymryd rhan gydag eraill mewn gweithgareddau.	• cyfnewid syniadau wrth drafod yn unigol ac mewn grwpiau bach, *e.e. gyda ffrindiau* • cymryd rhan mewn gweithgareddau gydag eraill, gyda pheth rhyngweithio.

Llafaredd yn dosbarth – Cam Cynnydd 2

LLythrennedd – Llafaredd ar draws y cwricwlwm		Cam cynnydd 2		
Elfennau	**Agweddau**	**Mae dysgwyr yn gallu:**	**Mae dysgwyr yn gallu:**	**Mae dysgwyr yn gallu:**
Datblygu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau	**Siarad**	• mynegi barn ar bynciau cyfarwydd • siarad am bethau y maent wedi'u llunio neu wedi'u gwneud, gan esbonio'r broses • cynnwys rhai manylion a rhywfaint o eirfa berthnasol i ymhelaethu ar eu syniadau neu eu hadroddiadau • siarad yn glywadwy, gan gyfleu ystyr i wrandawyr sydd y tu hwnt i'w grŵp cyfeillion • mabwysiadu rôl gan ddefnyddio iaith briodol • dangos ymwybyddiaeth bod rhai synau yn newid ar ddechrau geiriau, *e.e. y ferch*	• mynegi barn, gan roi rhesymau a chynnig atebion priodol i gwestiynau • ymestyn eu syniadau neu eu hadroddiadau gan drefnu'r hyn y maent yn ei ddweud a chynnwys manylion perthnasol • siarad yn eglur ag ystod o gynulleidfaoedd • mabwysiadu rôl benodol, gan ddefnyddio iaith sy'n briodol mewn sefyllfaoedd strwythuredig • defnyddio ambell dreiglad y maent wedi ei ymarfer ar lafar, *e.e. y bêl, fy mag, i'r dref*	• esbonio gwybodaeth a syniadau gan ddefnyddio geirfa briodol • trefnu'r hyn y maent yn ei ddweud fel bod y gwrandawyr yn gallu dilyn, *e.e. pwysleisio pwyntiau allweddol, rhoi esboniad yn ei drefn* • siarad yn eglur, gan amrywio'r mynegiant i helpu'r gwrandawyr • defnyddio iaith sy'n berthnasol i sefyllfaoedd mwy ffurfiol, *e.e. yn ystod y gwasanaeth, siarad ag ymwelydd (gan ddechrau defnyddio tîchi)* • cadw mewn rôl a chynorthwyo eraill wrth chwarae rôl • defnyddio'r treigladau mwyaf cyffredin yn gywir fel arfer, *e.e. ar ben*
	Gwrando	• gwrando ar eraill, â sylw cynyddol, gan ymateb yn briodol fel arfer, *e.e. dilyn cyfarwyddiadau'n gywir* • ymuno wrth adrodd/canu amrywiaeth o rigymau a chaneuon, eu hailadrodd neu eu dysgu ar y cof • ailadrodd naratifau neu wybodaeth y maent wedi eu clywed • dangos eu bod yn deall yr hyn y maent wedi ei glywed drwy holi cwestiynau i ddod o hyd i ragor o wybodaeth • ateb cwestiynau gan ddefnyddio ffurfiau cywir fel arfer, *e.e. Oes? Oes/Nac oes*	• gwrando ar eraill gan ganolbwyntio, deall y prif bwyntiau a gofyn am eglurhad os oes ei angen • ailadrodd naratifau neu wybodaeth y maent wedi eu clywed, gan osod y digwyddiadau yn eu trefn gywir • dangos eu bod yn deall yr hyn y maent wedi ei glywed drwy holi cwestiynau perthnasol i ddod o hyd i wybodaeth benodol • ateb cwestiynau gan ddefnyddio ffurfiau cywir, *e.e. Ydy? Ydy/Nac ydy*	• gwrando'n ofalus a gwneud cysylltiadau rhwng yr hyn y maent yn ei ddysgu a'r hyn y maent eisoes yn ei wybod • gwirio eu bod yn deall drwy ofyn cwestiynau perthnasol neu gynnig sylwadau perthnasol
	Cydweithio a thrafod	• cyfrannu i sgyrsiau ac ymateb i eraill, gan gymryd eu tro o'u hysgogi • cymryd rhan mewn gweithgareddau gydag eraill a siarad am yr hyn y maent yn ei wneud.	• cyfrannu i drafodaeth, parhau i ganolbwyntio ar y pwnc a chymryd eu tro i siarad • rhannu gweithgareddau a gwybodaeth i gwblhau tasg.	• cyfrannu i drafodaeth grŵp, gan rannu syniadau a gwybodaeth • siarad yn bwrpasol er mwyn cyflawni tasg mewn grŵp.

https://hwb.gov.wales/api/storage/494f1709-2e35-403b-81c5-29e02e897b5b/fframwaith-llythrennedd-a-rhifedd-cenedlaethol-taenlen-llythrennedd-llafaredd-ar-draws-y-cwricwlwm-cwricwlwm-2022.pdf

Syniadau ar gyfer datblygu sgiliau llafaredd y dysgwyr yn y dosbarth?

Sbardun a strwythur

Tasg Gyfeiriol

Meddyliwch am weithgaredd sy'n datblygu sgiliau llafaredd yn y dosbarth.

Postiwch eich syniad ar Padlet cyn y ddarlith nesaf.

https://padlet.com/bethangriffiths/l23f41t74x9wymab